

De Kerkuil

lesbrief voor scholieren

Foto André Eikenaar

Illustraties Ad Swier
Tekst Peter van Dam

Uilen en mensen

Het is niet altijd gemakkelijk geweest om uil te zijn in een wereld, waar steeds meer mensen wonen. Een dier dat 's nachts geruisloos vliegt en daarbij soms angstaanjagend schreeuwt, moest volgens velen wel in het land van de duivel wonen. Men timmerde vroeger graag een levende uil op de deur vast om boze geesten buiten te houden.

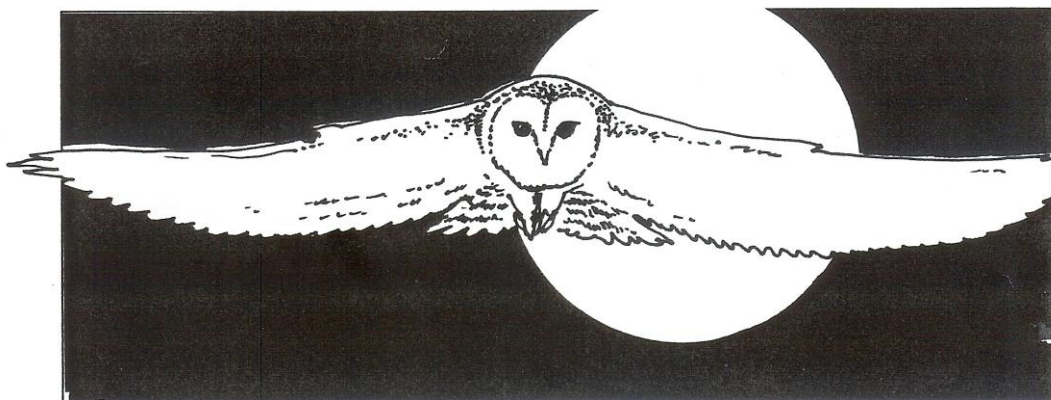

In andere delen van de wereld is de uil een teken van wijsheid. Boekensteunen zijn vaak versierd met peinzende uilenfiguren. In Griekenland wordt de uil gezien als boodschapper van een godin. De Latijnse naam voor deze uil is *Athene noctua* (steenuil). Je ziet de naam van de Griekse hoofdstad in de naam staan. De steenuil wordt nog steeds afgebeeld op Griekse munten. Niet alleen op de oude Griekse drachmen, maar ook op de Griekse euro.

In landen rond de Middellandse Zee worden in het jachtseizoen uilen gebruikt om overvliegende trekvogels naar beneden te lokken. Veel vogels hebben namelijk de gewoonte gezamenlijk een pas ontdekte uil aan te vallen. Ze willen het dier met veel gekrijs en gekwetter verjagen. Vogeljagers maken handig misbruik van dit gedrag. Zij kunnen nu veel gemakkelijker schieten op die aanvallende vogels.

In Nederland is nu het gebruik van zo'n vogelaarsuil verboden. Vroeger werden vogeljagers vogelaars genoemd. Tegenwoordig heeft dat woord een vriendelijker betekenis. Met vogelaars bedoelen we nu mensen, die graag naar vogels kijken.

Friese boerderijen zijn vaak versierd met een oelebord. Witte zwanen en groene planken omlijsten een rond gat. Dat door uilen wordt gebruikt om op zolder te komen broeden. Kerkuilen zijn altijd graag geziene gasten geweest in Friesland. Ook in andere provincies zijn wel oeleborden. Helaas heeft men in de afgelopen tientallen jaren veel oelegaten afgesloten.

Uilen

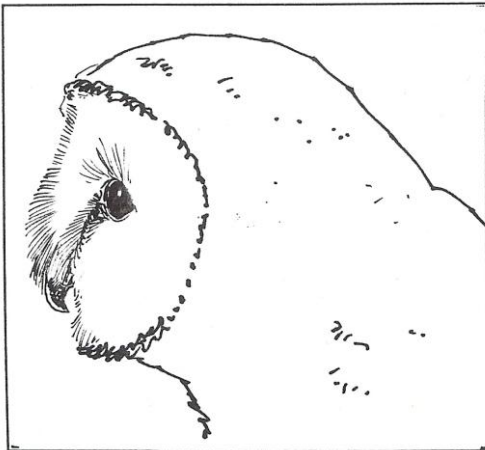
Uilen kijken ons bijna aan, zoals mensen dat doen. De uilenogen staan naast elkaar in een haast plat gezicht. Soms lijkt het er zelfs op dat uilen kunnen knipogen. De kromme snavel staat op de plek, waar bij ons de neus hoort.

Vanaf de bovenkant van de uilensnavel loopt een rij stevige, borstelachtige veren naar boven. Met deze veren voelt een uil bijvoorbeeld waar het voedsel voor de jongen heen moet. Alles wat vlak voor de snavel zit, wordt niet gezien.

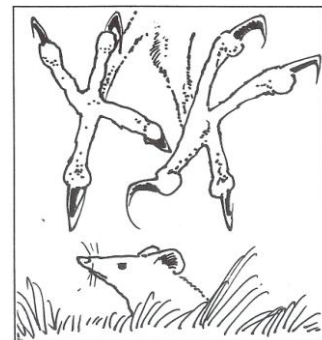
Als wij ons hoofd stil houden, kunnen we onze ogen naar links of naar rechts laten kijken. Uilen kunnen dat niet. Hun ogen zitten vast. Ze moeten daarom altijd met hun kop draaien om alles te kunnen zien. Gelukkig zijn ze daar dan meteen erg goed in. Uilen kunnen hun kop bijna helemaal rond draaien zonder last te krijgen van hun nek. Geen andere vogel doet ze dat na. Lang geleden dachten de mensen dat je een uil kon doden door er een paar rondjes omheen te lopen. Het dier zou zichzelf dan de nek omdraaien.

Jagende dieren moeten met beide ogen tegelijkertijd naar hun prooi kunnen kijken. Ze kunnen dan heel precies de afstand schatten, die nodig is om het voedsel te vangen. We noemen dat diepte zien. Bij uilen is er echter iets bijzonders.

Op de grens van het uilengezicht en de rest van het verenpak zit een krans hele stevige veren, de sluier. Hierachter is aan beide zijden van de kop een oor verstopt. Heel apart is het, dat uilen eigenlijk twee verschillende oren hebben. Ze zijn niet even groot, ze zijn anders van vorm en ze zitten niet op precies dezelfde plek. Hierdoor kan een uil heel precies horen waar een muis is. Tijdens de jacht worden de oren dan ook meer gebruikt dan de ogen. Als het echt pikkedonker is, ziet een uil ook niets.

De poten van een uil zijn heel geschikt voor het vangen van allerlei dieren. Ze hebben een zogenaamde keerteen. De buitenste teen zit meestal voor, maar tijdens de jacht draait hij naar achter. Met twee tenen voor en twee tenen achter kan de prooi veel beter worden vastgegrepen.

Uilen kunnen geruisloos vliegen. Dat kan, omdat hun vleugels anders zijn dan die van andere vogels. Aan de buitenste slagpennen zit veel zacht dons. De randen hebben bovendien kleine tandjes. Tenslotte zijn de vleugels zelf behoorlijk groot en rond. Waarschijnlijk zorgt dit er samen voor, dat je een vliegende uil niet kunt horen. Hierdoor kan een jagende uil nog beter luisteren naar het geritsel op de grond.

Wie denkt dat de uilen bij de roofvogels horen, heeft het dus mis. Dat blijkt uit alles wat hiervoor over uilen staat geschreven. De uilen vormen een geheel eigen vogelfamilie, die alleen wat betreft hun snavel en voedselkeus wat op roofvogels lijkt.

Uilensoorten

De kerkuil is niet de enige uilensoort die in ons land broedt.

De steenuil woont het liefst in een rij knotwilgen.

De ransuil komt in bijna alle natuurgebieden voor.

De velduil houdt het meer op ruige vlaktes en duingebieden.

De bosuil is een honkvaste bewoner van bossen en stadsparken.

Het lijkt er op dat ook andere soorten uilen in ons land komen broeden. In Drenthe heeft bijvoorbeeld al een paar keer een ruigpootuil (rechts) gebroed. In Limburg en de Achterhoek heeft de oehoe (links) zich als broedvogel gevestigd.

Postzegeluil

De kerkuil komt bijna overal ter wereld voor. Er is maar één andere soort vogel, die in een nog groter gebied leeft: de slechtvalk. Het is dus niet zo vreemd dat soms zelfs het uiterste hoekje van een envelop wordt bewoond door een kerkuil. Maar deze keer wel in de vorm van een postzegel.

Als je wat beter kijkt naar de woongebieden van kerkuilen, zul je zien dat zij vooral in de warme en tropische streken leven. In gebieden waar het meestal streng wintert, komen zij niet voor. Voor de kerkuil is Nederland de grens van warm naar koud.

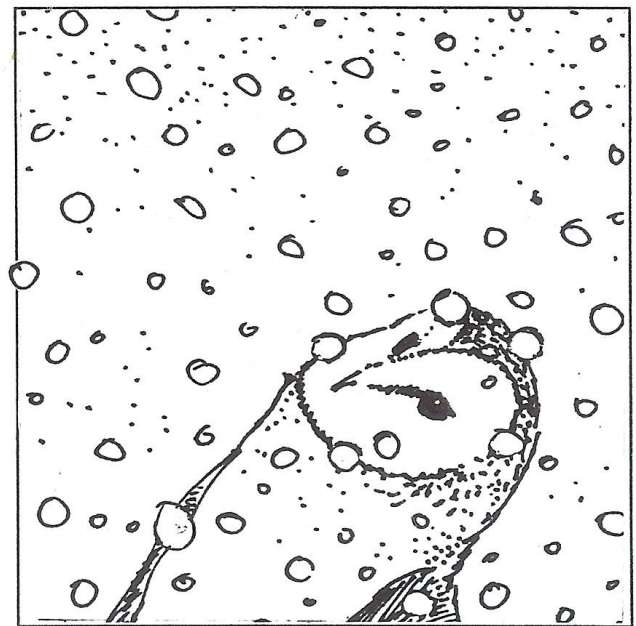

Vriezen of dooien

Als het bij ons lang vriest of als er lange tijd sneeuw ligt, gaan veel kerkuilen dood. Dat komt gedeeltelijk omdat zij nauwelijks een vetvoorraad hebben, zoals veel andere soorten vogels. Daarnaast valt het in die tijd niet mee om muizen te vangen. Die maken het liefst gangen onder de sneeuw en komen minder vaak te voorschijn. In die gangen is het meestal warmer dan buiten. De muizen kunnen er bovendien redelijk goed bij de planten komen, waarvan ze eten.

Na acht dagen sneeuw wordt het voor een kerkuil erg moeilijk om te overleven. Uilen die geleerd hebben muizen te vangen, weten zich vaak nog het best te redden. Meestal zijn dit kerkuilen, die al at ouder zijn. Zij hebben meer ervaring dan de jonge vogels.

De strenge winter van 1963 duurde zo lang, dat bijna alle kerkuilen uit ons land verdwenen. Van de 3000 broedparen waren nog maar enkele tientallen over. Meestal komt een diersoort er na zo'n tegenslag behoorlijk snel weer bovenop. Het zat de kerkuil echter niet mee. Het landschap, waarin deze uil graag leeft, was eigenlijk in korte tijd te veel veranderd.

Veranderend Nederland

Ruilverkaveling heeft ervoor gezorgd dat kleine akkers en weilanden hebben plaatsgemaakt voor enorm uitgestrekte landbouwgebieden. In het verleden was er veel afwisseling met houtwallen, meidoornhagen en lange rijen knotwilgen. De nieuwe open vlaktes dwingen muizen en andere kleine dieren naar de rand ervan. In het midden vallen ze immers veel te veel op en kunnen ze gemakkelijk worden gevangen door vleeseters.

De komst van nieuwe wegen heeft gezorgd voor kilometers lange, smalle wegbermen. Wilde planten en dieren vinden steeds vaker een laatste vluchtplaats voor de opdringerige mens met al z'n moderne landbouwmethoden. Echt veilig zijn de bermen echter niet. Het snelle verkeer eist veel slachtoffers en de directe omgeving van de wegen wordt sterk vervuild.

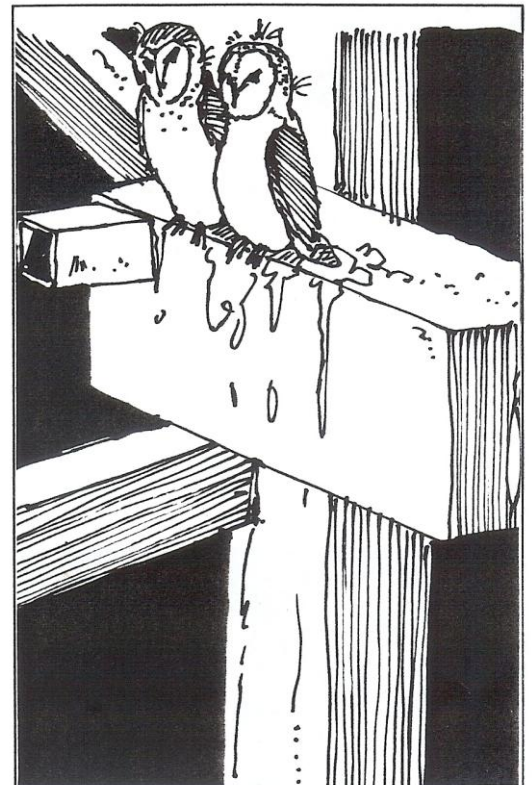

Kerkuilen jagen steeds vaker in de wegberm. Ze moeten wel. In het vroege voorjaar van 1991 stierven in korte tijd acht kerkuilen op bijna dezelfde plek langs de weg van Zwolle naar Hasselt. Ze probeerden daar de weg over te steken naar een natuurreserveaat.

Nestgelegenheid

Helaas is het na 1963 steeds moeilijker geworden voor kerkuilen om een geschikte nestplaats te vinden. Veel uilengaten in boerenschuren zijn dichtgemaakt. Galmgaten van kerktorens zijn afgesloten met gaas om duiven en kraaien buiten te houden. Graan wordt tegenwoordig opgeslagen in grote silo's, waardoor muizen er haast niet meer bij kunnen. Kerkuilen kunnen 's winters nauwelijks nog muizen vinden als ze in een schuur jagen. Nieuwe schuren en stallen hebben vaak geen zolder of geschikte hanenbalken om op te nestelen.

Hulp

Gelukkig is er tegenwoordig veel hulp voor de kerkuil. Vogelliefhebbers zijn overal bezig met het ophangen van grote nestkasten. Voordat zo'n kast wordt opgehangen, kijken die mensen of de omgeving wel voldoende kansen biedt aan een uil om aan voedsel te komen. Ze kijken ook of het er wel veilig genoeg is. Op andere plekken proberen ze muizen te lokken met wat graan. In de winter worden zelfs hier en daar kerkuilen bijgevoerd.

Het maken van uilenkasten kost geld. Soms krijgen de beschermers hulp van de overheid, verenigingen en zelfs van bedrijven. Al met al heeft dat de kerkuil in de afgelopen jaren enorm geholpen. In 1988 broedden er in Nederland zeker 400 kerkuilenparen in nestkasten. In 1989 waren dat er 700 en het aantal groeide in 1990 zelfs tot 1150 broedparen. Het is fijn dat er zoveel mensen zijn, die de kerkuilen helpen.

Hulp is nog steeds nodig. Het landschap verandert nog voortdurend en af en toe is er ook weer een strenge winter. Na elke echte winterse periode worden heel wat dode uilen gevonden.

Beschermingsplan

De Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels, kortweg de Vogelbescherming, is druk bezig met het bedenken van een plan om de kerkuil ook in de toekomst te helpen. De vogelliefhebbers met al hun nestkasten spelen daarbij een belangrijke rol. Zij werken samen in Kerkuilenwerkgroepen.

In dat plan is aandacht voor het plaatsen van nestkasten, hulp in de winter en vooral het behoud van geschikte broedgebieden en het opnieuw veranderen van ongeschikte terreinen.

Spits op muizen

De kerkuil jaagt bijna altijd op dieren, die we in de volksmond muizen noemen. Toch zijn niet alle muizen muizen. De echte muizen zijn knaagdieren die planten eten. Spitsmuizen lijken er wel veel op, maar in werkelijkheid zijn het insecteneters, net als de egel en de mol. Ze hebben daarom een heel ander gebit dan de echte muizen.

huispitsmuis

huismuis

bosmuis

Het menu van een kerkuil kan heel verschillend zijn. Toch vangt het dier vooral veldmuizen en bosspitsmuizen. Pas als er van die soorten niet genoeg prooidieren zijn, probeert de kerkuil ander voedsel te vangen.

Soms zit een broedpaar in een omgeving met veel huisspitsmuizen. De kerkuil maakt daar dan handig gebruik van. In andere streken zijn meer aardmuizen dan veldmuizen. Ook dan past de kerkuil zijn menu gemakkelijk aan. Als er echter voedseltekort is, gaan kerkuilen op jacht naar andere muizensoorten, maar ook naar mussen, spreuwen en kevers. Heel af en toe vangen ze een woelrat of een jonge bruine rat.

Eieren

Hoe beter de conditie van een kerkuilenvrouwtje is, des te meer eieren de vogel legt. Het spreekt voor zich dat de vorm van het vrouwtje het best is, als er veel voedsel wordt gevangen.

Soms zijn er zoveel muizen, dat de mensen het al gauw hebben over een muizenplaag. In natuurgebieden is er om de drie of vier jaar zo'n topjaar voor de kerkuil. Het vrouwtje kan dan veel eieren leggen en dat zelfs twee keer in het broedseizoen. Een heel groot legsel kan wel 11 eieren hebben. Het tweede legsel is meestal kleiner.

Vaak komt er na een topjaar direct een daljaar. Er is dan zo weinig plantaardig voedsel, dat er ook heel weinig muizen zijn. Het legsel van de kerkuil is dan erg klein en soms broeden ze dan helemaal niet.

De grote aantallen jonge uilen die in een topjaar worden geboren, gaan direct na het broedseizoen op zoek naar een eigen gebied.

In de moderne landbouwgebieden komen muizenplagen minder voor. Een kerkuilverouwtje komt daar eigenlijk nooit in zo'n topconditie dat er veel eieren worden gelegd. Het legsel wordt daar meestal niet groter dan vier eieren. Een tweede legsel is daar zeldzaam.

Ingeslikt met huid en haar

Uilen slikken hun prooien meestal in met huid en haar. De uilenmaag kan de botjes en haren echter niet verteren. Het maagzuur is daarvoor niet sterk genoeg. Elke dag spuugt een uil de onverteerbare resten weer uit. De botjes zijn dan verpakt in de haren: uilenballen of braakballen. Soms zitten er ook harde delen in van insecten of zand van regenwormen. Heel af en toe zit er een ring in van een vogel of de graafpoot van een mol.

Andere vogels maken ook braakballen, maar dan zitten er geen botjes in. In braakballen van reigers vind je visgraten en in die van zilvermeeuwen stukjes schelp. Braakballen van torenvalken bestaan helemaal uit haren.

Peuterwerk

Uilen spugen elke dag één of twee braakballen uit. Ze doen dat meestal op de plek waar ze overdag zitten te slapen. Ransuilen slapen (roesten) graag samen in dezelfde boom. Onder zo'n roestboom ligt het dan echt bezaaid met muizenbotjes in harige verpakking. De kerkuil slaapt graag in een nestkast of op de hanenbalken van een schuur. Ook daar kun je dan altijd braakballen vinden.

Vogelliefhebbers peuteren vaak braakballen uit elkaar om te kijken wat de uilen hebben gegeten. Zo ontdekken ze welke soorten dieren op het uilenmenu staan. Ze zien ook welke prooi het meest wordt gegeten en of alle uilen veel dezelfde prooien vangen.

Pluis zelf ook eens een braakbal uit. Als gereedschap kun je daarbij een pincet of een lange naald goed gebruiken. Leg wel eerst een oude krant op tafel.

Plak je vondsten op een stuk zwart papier. Je kunt dat op verschillende manieren doen: door de botjes van hetzelfde type bij elkaar te leggen of zo dat het geheel op een geraamte lijkt.

Als je precies wilt weten welke zoogdieren door de uil zijn opgegeten, hoef je alleen maar de onder- en bovenkaakjes te verzamelen: de schedelresten. Je hebt daarna wel een naamzoeklijst nodig om achter de naam van het gegeten dier te komen. Het speurwerk is leuk, maar beslist niet altijd gemakkelijk! Ook hier geldt: al doende leer je. Geef het dus niet te snel op.

Als je wat ervaring hebt gekregen in het uitpluizen, kun je misschien wat echt onderzoek doen. Probeer aan uilenballen te komen van twee verschillende soorten uilen, bijvoorbeeld de ransuil en de kerkuil. Onderzoek dan of er verschil is in uilenmenu. Eet de ransuil andere prooien dan de kerkuil of niet? Je kunt dit onderzoekje ook samen met anderen doen. Schrijf in ieder geval een verslag van het geheel.

Voedselpiramide

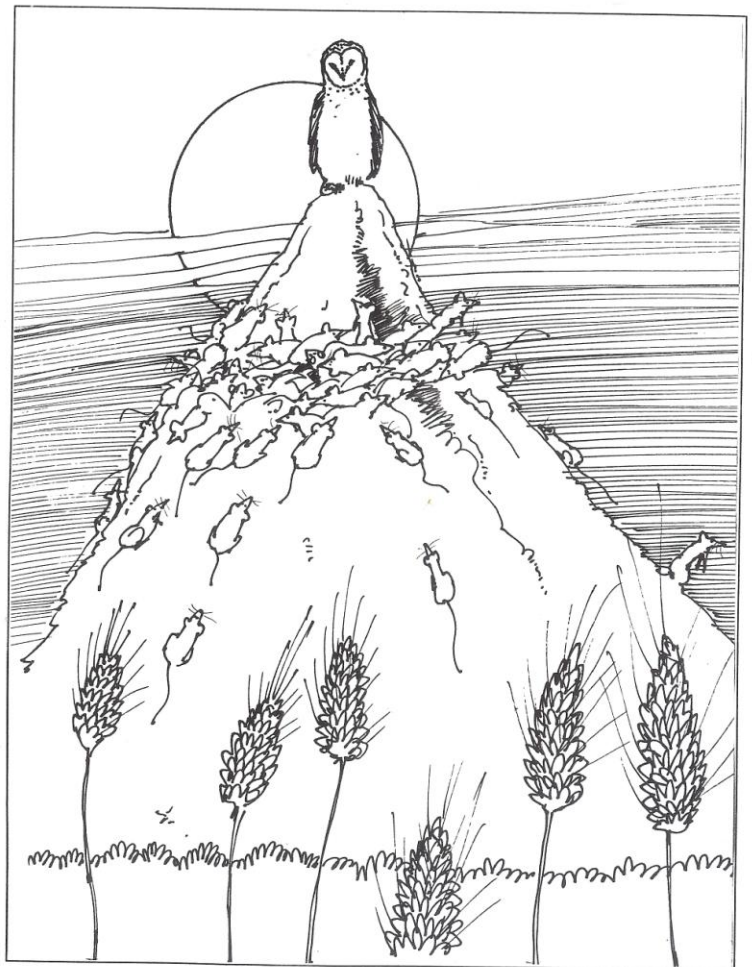
Veel dieren eten planten. De planteneters staan meestal op het menu van vleeseters.

Steeds zie je weer dezelfde volgorde: plant – planteneter – vleeseter

In de natuur is deze voedselketen veel ingewikkelder dan hierboven in het kort wordt beschreven. Kerkuilen staan in verschillende voedselketens.

Kijk maar:

- 1
graan – veldmuis – kerkuil
- 2
**brandnetel – rups dagpauwoog –
bosspitsmuis – kerkuil**
- 3
**waterlelie – lelievlinder – oeverspin –
waterspitsmuis – kerkuil**
- 4
**koolplant – huismuis – jonge kerkuil –
kat**

Meestal staat de kerkuil aan het einde van zo'n voedselketen. Toch komt het voor dat deze uilen door andere dieren worden gegeten. Het gebeurt wel eens dat een hond of een kat een jonge kerkuil te pakken krijgt. Regelmatig worden legsels van kerkuilen een lekker hapje voor de steenmarter. Ook worden kerkuilen gevangen door de havik en zelfs de bosuil.

steenmarter

steenmarter

Een uil eet veel muizen. Dit betekent automatisch dat er veel meer muizen en spitsmuizen zijn dan uilen. Muizen eten planten. Er zijn meer planten dan kleine zoogdieren. Als we hiervan een tekening maken, verandert de voedselketen al gauw in een voedselpiramide.

We kunnen in de voedselpiramide zien, wat er kan gebeuren als er met landbouwvergiften wordt gewerkt. Al etend krijgen de muizen gif binnen. Roofvogels en uilen vangen veel van die muizen. Hierdoor krijgen zij ook gif binnen. Helaas is de hoeveelheid gif vaak zo groot, dat de vleeseters zelf sterven.

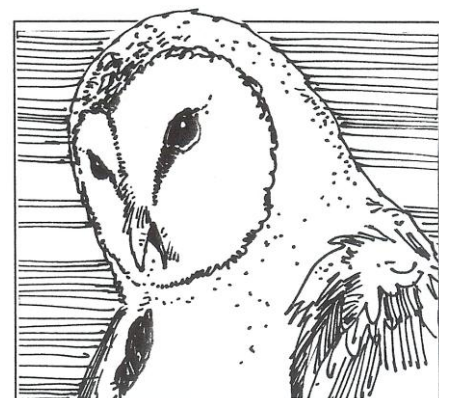
Gelukkig zijn de meeste zware vergiften nu verboden. In het verleden stierven er soms tientallen roofvogels en uilen tegelijkertijd. Nu gebeurt het elk jaar wel ergens, dat iemand stiekem gebruik maakt van verboden spul, dat 'toevallig' nog ergens in een schuurtje staat. De meeste mensen zijn er tegenwoordig wel van doordrongen, dat dit niet meer kan.

Nestgeheimen

Als man en vrouw kerkuil elkaar hun liefde verklaren, gaat het er soms luidruchtig aan toe. IJzingwekkende kreten klinken dan door de nacht. Het is haast vanzelfsprekend dat die geluiden mensen de stuipen op het lijf jagen.

Zodra echter met het nestelen is begonnen, zorgen beide uilen ervoor dat ze nauwelijks nog opvallen. Ze geven hun nestgeheimen niet graag prijs. Het broeden gebeurt heel stilletjes. Het lijkt er soms sterk op dat een nestkast niet wordt bewoond, terwijl dat wel zo is.

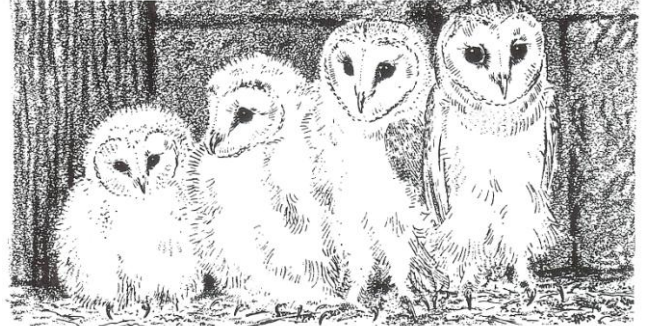

Uilskuikens

Het vrouwtje van de kerkuil begint direct te broeden als er één ei in het nest ligt. Ondertussen gaat ze gewoon door met het leggen van eieren. Om de dag komt er een ei bij, tot het legsel compleet is. Bij een groot legsel kan het eerste ei al twee weken in het nest liggen, als het laatste wordt gelegd.

Het spreekt voor zich dat de jonge uilen niet tegelijk uit het ei kruipen. Terwijl het oudste jong al bijna veren heeft, kruipt de laatst geborene nog rond in dons. Het oudste jong is dan ook veel groter dan het jongste.

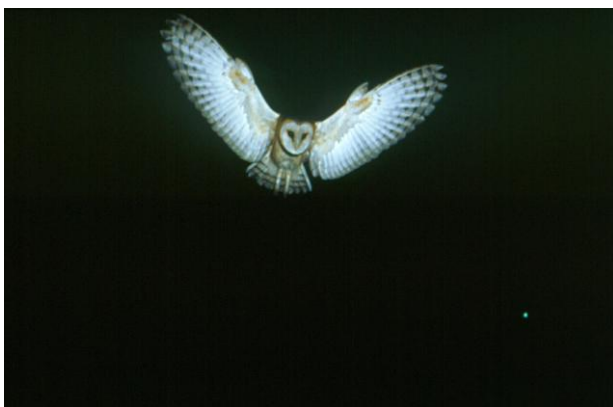
De meeste andere vogels beginnen pas te broeden als het legsel compleet is. De jongen komen dan allemaal op dezelfde dag uit hun ei.

Honger!!!

Jonge uilen zijn niet anders dan andere jonge vogels als het om eten gaat: ze hebben eigenlijk altijd honger. De oudste jongen hebben het meestal beter dan de laatste. In hun eerste dagen hoeven ze met minder broertjes en zusjes te delen. Als er te weinig voedsel wordt gevangen, sterft het jongste uiltje soms van de honger. Het gebeurt dan wel eens dat het dode dier door de nog levende nestgenoten wordt opgepeuzeld.

Zodra een jonge kerkuil groot genoeg is, gaat het op onderzoek uit. Het nest wordt steeds vaker verlaten om de omgeving te verkennen. Het is een gezellige boel als de uilenjeugd van hanenbalk naar hanenbalk fladdert en weer terug. Het vliegen gaat steeds beter en het zeuren om voedsel gaat ondertussen gewoon door. Als gevaar dreigt zoeken de jonge uilen snel het veilige nest op. Een nestkast zit dan vaak zo vol, dat vader en moeder een ander plekje moeten zoeken om te slapen of te schuilen.

Geringd op de wieken

Wat gebeurt er eigenlijk met jonge kerkuilen nadat ze het nest hebben verlaten? Blijven ze in de buurt of trekken ze ver weg om ergens anders een eigen plek te zoeken? Vogelbeschermers willen dit graag weten.

Het is natuurlijk onmogelijk om vogels hun hele leven in de gaten te houden. Tegenwoordig krijgen zoogdieren soms een zendertje om hun nek, zodat onderzoekers ze gemakkelijk kunnen volgen. Bij ganzen, zwarte ooievaars en oehoes heeft men hetzelfde gedaan. Het is al gelukt om de zendertjes zo licht te maken, dat zelfs boerenzwaluwen er mee rond vliegen.

Gelukkig heeft men lang geleden al een manier bedacht om toch veel over vogels te leren. Per jaar krijgen vele duizenden vogels een aluminium ring om een poot. Alleen vogelliefhebbers met een speciale vergunning mogen vogels ringen. Met behulp van het nummer op de ring komen de onderzoekers veel te weten. Bijvoorbeeld waar een gevonden geringde vogel is geringd en hoe oud hij is geworden. Ingewikkelde computerprogramma's helpen bij het uitwerken van de gegevens.

Wie een geringde vogel vindt, kan de ring opsturen naar:

**Vogeltrekstation
Postbus 50
6700 AB Wageningen**

Je kunt op de site van het Vogeltrekstation meer informatie vinden. Je kunt er ook een terugmeldingsformulier downloaden.

Je krijgt dan na een poosje een terugmeldingskaartje. Hierop kun je precies lezen waar en wanneer de vogel is geringd.

Je ziet hier zo'n terugmeldingskaartje van een geringde kerkuil. Pas na vele jaren kan worden nagegaan of van de terug gemelde kerkuilen iets is geleerd. Eén terugmelding is niet genoeg. De onderzoekers moeten dus erg veel geduld hebben.

Vriendelijk bedankt voor uw melding van een geringde vogel. Hieronder treft u de gegevens fouten in deze melding aantreft verzoeken wij u vriendelijk deze aan ons te melden. Het dor ringgegevens is om kennis te vergaren over trek en overleving van vogels.

Identificatie

Metalen ring: **Arnhem VT [Netherlands] ...5377992**
Andere merktekens: geen andere (kleur)merktekens aanwezig

Ringgegevens (geringd door: Joh. de Jong (138))

Datum (dd.mm.jjjj): 17-07-2003, 00:00, datum is exact op de dag af
Soort: Kerkuil (Tyto alba)
Geslacht: onbekend
Leeftijd: nestjong, niet vliegvlug
Plaats: Oostwoud 2-18, Dantumadeel, Driesum, Friesland, NL
Coördinaten: lat: 53° 17' 59 (53.3),
lon: 6° 3' 35 (6.06)
Nauwkeurigheid: Ergens binnen een straal van 5 km

Euring code: NLAA0...537799201ZZ0735007350N0ZUUU11-0496U170720030---NL05+531759+008033518200

Meldgegevens (gemeld door: P. Das (970))

Datum (dd.mm.jjjj): 09-08-2011, 00:00, datum is exact op de dag af
Soort: Kerkuil (Tyto alba)
Geslacht: man
Leeftijd: na 1e kalenderjaar (> 1 kj)
Plaats: Fam. H. Haanstra
Coördinaten: lat: 53° 12' 24 (53.2067040551066),
lon: 5° 58' 59 (5.98310708999634)

Nauwkeurigheid: nauwkeurig tot op de ingevulde ringcoördinaten
Conditie: levend; losgelaten door NIET-ringer
Omstandigheden: gevangen; omvat ook "Gecontroleerd"

Euring code: NLAA0...537799214ZZ0735007350N0N-MU411-----090820110---NL05+531224+005585907200400

Afgeleide gegevens

Afstand tot ringplaats: 11 km
Richting van ringplaats: 206 graden
Met vriendelijk groot,
Verstreken tijd: 2945 dagen
is 8 Year(s) 23 Day(s)

Vogeltrekstation – Dutch centre for Avian Migration and Demography
Postbus 50, 6700 AB WAGENINGEN, Nederland
Tel. 00 (31) 317 47 34 65
info@vogeltrekstation.nl www.vogeltrekstation.nl www.grieland

Het Vogeltrekstation is een samenwerkingsverband van NIOO-KNAW en de Ringersvereniging

Niet voor de show!

In de films over Harry Potter zijn regelmatig uilen te zien. Harry heeft zelf een sneeuwuil. Deze vogel is zijn steun en toeverlaat. Als je de films bekijkt lijkt het houden van zo'n uil helemaal niet zo moeilijk. Hij wordt zelfs in een kanariekooitje gestopt alsof de vogel het daar naar zijn zin zou hebben. Roofvogels en uilen zijn geen huisdieren! Met deze vogels bouw je nooit een band op, zoals met een hond of een kat.

In gevangenschap kunnen roofvogels en uilen zich niet op een natuurlijke manier gedragen. Ze krijgen niet of slechts zelden de gelegenheid om te vliegen. Ze mogen niet op hun eigen prooien jagen. Ze hebben niet de vrijheid om zelf een soortgenoot te zoeken om een nest te bouwen, zich voort te planten en jongen groot te brengen. Meestal zitten ze aan een ketting in een te klein hok.

Regelmatig zijn er roofvogel- en uilenshows in ons land. Samen met de beelden van Harry Potter zorgen zij ervoor dat mensen zelf een roofvogel of een uil willen hebben.

In Nederland worden steeds vaker soorten roofvogels en uilen verhandeld die van nature niet in ons land leven. Aan die verkoop wordt geld verdiend en de verkopers zullen daarom altijd beweren dat een roofvogel of een uil prima huisdieren zijn. Veel verkochte vogels zijn in het wild uit hun geboortenest geroofd. Vaak komen de vogels voort uit gestolen eieren, die vervolgens in een broedmachine zijn gestopt.

Tijdens roofvogel- en uilenshows doen de vogels kunstjes in een voor hen meestal onnatuurlijke omgeving. Ze zouden zelf nooit voor een kijkende mensenmassa kiezen en ze zouden zich nooit laten aaien of op de foto zetten. Daar komt nog bij dat de meeste uilen nachtvogels zijn, die tijdens daglicht ergens zitten te slapen.

Helaas ontsnappen er elk jaar tientallen uilen en roofvogels uit gevangenschap. Ze worden soms zelfs expres vrijgelaten, omdat het houden van deze zogenaamde huisdieren tegenvalt. Ook kiezen vogels zelf voor de vrijheid door te ontsnappen tijdens een roofvogel- en uilenshow. Alleen al in 2010 telde de Oehoewerkgroep Nederland 28 ontsnapte oehoes!

Ontsnapte vogels gedragen zich anders dan wilde. Ze komen dichterbij de mensen en doen soms net alsof ze aanvallen. Veel mensen denken dan al snel dat ook wilde vogels zich zo gedragen.

Veel ontsnapte vogels paren met wilde soortgenoten. Dat lijkt aardig, maar die ontsnapte vogels zijn vaak ondersoorten die toch anders zijn dan de wilde. Ze geven eigenschappen door die niet goed passen bij de wilde vogels in onze natuur. Dit heet faunavervalsing.

Roofvogel- en uilenshows worden vaak gehouden onder het mom van de voorlichting. In werkelijkheid wordt maar weinig voorlichting gegeven en is de informatie meestal onjuist. Het publiek leert dus verkeerde dingen over de natuur.

Soms wordt zelfs beweerd dat de voorlichting tijdens de shows bijdraagt aan de bescherming van deze vogels. Onzin, want daar werken juist andere aan, zoals Vogelbescherming Nederland en de Stichting Kerkuilenwerkgroep Nederland (SKWN).

